

Kurzusleírások (az I. Mellékletben!)

Minor szakok:

Az Ókori nyelvek és kultúrák alapszak képzési kínálatából a nem alapszakos hallgatók számára két ún. minor szak felvételére nyílik lehetőség, amelyek egyaránt lehetőséget biztosítanak pl. a latin tanári MA képzésbe való továbblépésre. A **Latin minor** inkább a nyelvi képzést, míg az **Európa kulturális alapjai** a művelődéstörténetet helyezi középpontba. Mindkét minor szakirányt olyan hallgatóknak ajánljuk, akik érdeklődnek az antik civilizációk, különösen a római iránt. A Latin minor szak hasznos kiegészítője lehet a magyar, a történelem, a filozófia és a modern idegen nyelveket fő szaknak választó hallgatóknak. Az Európa kulturális alapjai szak célja hogy bemutassa a modern Európa antik gyökereit, megismertesse a hallgatókat az antik civilizációk vívmányainak továbbélésével, ilyen módon segítve őket, hogy jobban megértsék az európai civilizáció létrejöttét és jelen helyzetét. Az Európa kulturális alapjai minor szak hasznos kiegészítője lehet minden Európai Unió tanulmányokkal kapcsolatos képzésnek.

I. Melléklet

A tantárgy címe: Görög művészet
Kódja: BTLA201BA
Félév: őszi
A tárgy típusa: előadás
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Gesztelyi Tamás
Intézet / Tanszék: Klasszika Filológia

A tantárgy leírása:

Az előadás célja a görög művészet fő törekvéseinek, stíluskorszakainak és legfontosabb emlékeinek bemutatása, megismertetése és értelmezése:

– a krétai és a mykénéi előzmények; – az újrakezdés: a geometrikus művészet; – keleti technikák és formák hatása: az orientalizáló művészet; – a sajátosan görög művészeti ágak és műfajok megteremtése: az archaikus művészet; a klasszikus művészet kezdetei: a szigorú stílus; az érett klasszikus művészet: Periklés kora; az illúziók felé fordulás a késő klasszikus művészetben és az új utak keresése; praktícizmus, tematikai és stilisztikai sokszínűség a hellénisztikus művészetben.

Ajánlott irodalom:

A művészet története sorozat 2. kötete. Az antik világ. Az eredetileg spanyol kiadvány magyar változatának főszerkesztője Aradi N. Bp. 1986.

Castiglione László: Görög művészet. Bp. 1968.

Castiglione László: Hellénisztikus művészet. Bp. 1980.

Ritoók Zs.–Sarkady J.–Szilágyi J. Gy.: A görög kultúra aranykora. Bp. 1984. (A művészetre vonatkozó fejezetek.)

Szilágyi J. Gy.: A görög művészet világa. I-II. (Válogatás a korabeli írott forrásokból.) Bp. 1962.

CD-ROM a görög művészethez. Debrecen, Klasszika-filológiai Tanszék, 2006.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárhelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Római művészet
Kódja: BTLA202BA
Félév: tavaszi
A tárgy típusa: előadás
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Gesztelyi Tamás

Intézet / Tanszék: Klasszika Filológia

A tantárgy leírása:

Az előadás célja a római művészet fő törekvéseinek, korszakainak és legfontosabb emlékeinek bemutatása, megismertetése és értelmezése:

– az etruszk művészet kialakulása és virágkora, az archaikus Róma; – késő etruszk–kora római művészet; – a római kultúra virágkora: késő köztársaságkori, kora császárkori művészet, a művészet a hatalom szolgálatában; – a római birodalom fénykora: monumentális építészeti, urbanizáció, triumphalis művészet, magánművészet, provinciák művészete; – eszmei és ideológiai változások a késő antik, kora keresztény művészetben.

Ajánlott irodalom:

A művészet története sorozat 2. kötete. Az antik világ. Az eredetileg spanyol kiadvány magyar változatának főszerkesztője Aradi N. Bp. 1986.

Castiglione L.: Római művészet. Bp. 1971.

Castiglione L.: A római művészet világa. Az ősidőktől Augustusig. (Válogatás a korabeli írott forrásokból.) Bp. 1974.

CD-ROM a római művészethez. Debrecen, Klasszika-filológiai Tanszék, 2006.

J. Reich, Az ősi Itália. A múlt születése sorozat. Bp. 1979.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Filológiai szeminárium
Kódja: BTLA217BA
Félév: tavaszi
A tárgy típusa:
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 2

Oktató: Gesztelyi Tamás

Intézet / Tanszék: Klasszika Filológia

A tantárgy leírása:

Célja: a hallgatók felkészítése szakdolgozatuk megírására. Targyát képezheti az antik kultúra valamennyi fontos kérdése, utóélete, hatása az európai kultúrákra. A tervezett témák vagy a római kultúra virágkorára vonatkoznak, vagy valamely tanszéki tudományos program előmozdítására. Emellett a hallgatók olyan maguk választotta témával is foglalkoznak, ami a továbbiakban szakdolgozatuk alapjául szolgál. Ebből egy fejezetet írásban kell elkészíteni a félév folyamán.

Ajánlott irodalom:

A Bevezetés az ókortudományba sorozat kötetei (I-IV. Debrecen 1996-2001).

Hagyományos és számítógépes szakbibliográfiák

Az ókortudomány lexikonjai és kézikönyvei

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Auctorolvasás: Vergilius I
Kódja: BTLA214BA
Félév: őszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Gesztelyi Tamás

Intézet / Tanszék: Klasszika Filológia

A tantárgy leírása:

Az Aeneis I-V. könyveiből legalább 1000 sor feldolgozása: a szöveg fordítása, szavainak, metrikájának, grammatikai alakzatainak, tárgyi magyarázatainak ismerete. A szövegolvasás feladata a hétről hétre kijelölt szöveg előbbi szempontok szerint történő interpretálása; a hallgatók szókincsének, nyelvi ismereteinek fejlesztése; fordítási és értelmezési képességének kialakítása; a stílusalakzatok, az epikus kellékek és a metrika megismerése, ill. megtanulása.

Ajánlott irodalom:

Vergilius Aeneis I–VI. Bevezetéssel, jegyzetekkel ellátták Adamik T. és Bollók J. Auctores Latini XXI. Bp. 1987.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Auctorolvasás: Vergilius II.
Kódja: BTLA215BA
Félév: tavaszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Gesztelyi Tamás

Intézet / Tanszék: Klasszika Filológia

A tantárgy leírása:

Az Aeneis VI-XII. könyveiből legalább 1400 sor feldolgozása: a szöveg fordítása, szavainak, metrikájának, grammatikai alakzatainak, tárgyi magyarázatainak ismerete. A szövegolvasás feladata a hétről hétre kijelölt szöveg előbbi szempontok szerint történő interpretálása; a hallgatók szókincsének, nyelvi ismereteinek fejlesztése; fordítási és értelmezési készségének kialakítása. Az Aeneis helye az antik irodalomban, a hagyományos nemzeti eposzként való értelmezése, és a legújabb kutatások sokszínű megközelítései.

Ajánlott irodalom:

Vergilius Aeneis VII–XII. Bevezetéssel, jegyzetekkel ellátták Gesztelyi T.– Havas L.– Németh B.– Tegyei I. Auctores Latini XXIII. Bp. 1990.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Az ókori Mediterráneum népei és kultúrái
Kódja: BTLA104BA
Félév: tavaszi
A tárgy típusa: előadás
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 2

Oktató: Gesztelyi Tamás, Havas László
Intézet / Tanszék: Klasszika Filológia

A tantárgy leírása:

Az előadás célja az ókori Mediterráneum népeinek, kultúráinak, nyelveinek, régészeti emlékeinek áttekintése a Kr. e. 2. évezred és a Kr. u. 1. század közepe közötti időszakban. Ez elsősorban Egyiptomot, Izrael területét, Föníciát, Asszíriát, a Hettita Birodalmat és Perzsiát jelenti. E kultúrák megismerése – melyekben az írás, az irodalom és a különböző művészeti ágak megszülettek – alapot nyújt a klasszikus kultúrák jobb megértéséhez. Különös figyelmet fordítunk tehát ezen kultúrák kölcsönhatására, és arra, hogy a hellenisztikus, majd a római korban hogyan ötvöződtek mindezek az előzmények egy-egy nagy birodalom keretei között részben hasonló, de mégis sokszínű egységgé.

Áttekintés a Mediterráneum indoeurópai népeinek (hettiták, görögök, latinok és itálikusok) valamint az etruszkok civilizációtörténetéről, nagy hangsúlyt helyezve a kulturális interferenciák tisztázására. Ez utóbbi kérdéskör természetesen felöleli a zsidó-keresztény kultúra kialakulását és beolvadását is a görög-római világba, valamint kihatását a későbbi európai civilizációs körre.

Ajánlott irodalom:

A. Rosalie David: Az egyiptomi birodalmak. Bp. 1986. A múlt születése

N. Postgate: Az első birodalmak. Bp. 1985. A múlt születése

P. R. S. Moorey: Bibliai tájak. Bp.1984. A múlt születése

Kiegészítő anyag:

A. Giardina (kiad.) *Der Mensch der römischen Antike* (Frankfurt am Main, 1997.)

L. Ciccolini – Ch. Guérin, stb.: *Réceptions antiques* (Paris, 2006.)

G. Filoramo – D. Menozzi kiad.: *Storia del Cristianesimo* (Bari-Róma, 1997.)

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Görög-római mitológia
Kódja: BTLA111BA
Félév: őszi
A tárgy típusa: előadás
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Gesztelyi Tamás

Intézet / Tanszék: Klasszika Filológia

A tantárgy leírása:

Az előadás célja az antik kultúrában meghatározó szerepet játszó istenvilág, mítoszok, hőstörténetek megismertetése, ami nélkülözhetetlen feltétel a kor irodalmi és képzőművészeti alkotásainak megértéséhez.

A mítosz fogalma, eredete, fejlődése és jelentősége az emberi civilizáció kialakulásában. Valóság és mítosz viszonya. A mitológia irodalmi, képzőművészeti és régészeti forrásai, kutatásának módszerei és irányzatai.

A világ keletkezése (kozmogónia) és az istenek születése (theogónia): Titánok, Gigasok. Az olimposi rend kialakulása: a 12 olimposi isten, Hadés-Persephoné, Dionysos, Héraklés. Az említett istenek feladatkörei és legfontosabb mítoszai. A róluk szóló leírások (Hésiodos, Ovidius, Apollodóros), leggyakoribb görög és latin jelzőik; ábrázolási típusaik és jellemző attribútumaik.

Thébai és trójai mondakör: a fontosabb hősök és események, a róluk szóló irodalmi művek és képzőművészeti alkotások.

Az antik mitológia hatása a kereszténységre, az európai irodalomra és képzőművészetre.

Ajánlott irodalom:

Kerényi K.: Görög mitológia. Bp. 1977

G. S. Kirk: A mítosz. Holnap Kiadó, Bp. 1993.

Trencsényi Waldapfel I.: Mitológia. Bp. 1974.

CD-ROM a görög-római mitológiához. Debrecen, Klasszika-filológiai Tanszék, 2006.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: kollokvium.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Antik vallástörténet
Kódja: BTLA301BA
Félév: őszi
A tárgy típusa: előadás
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Gesztelyi Tamás

Intézet / Tanszék: Klasszika Filológia

A tantárgy leírása:

A görög vallás kezdetei a mykénéi korban. A homérosi vallás és antropomorf istenvilág. Hésiódos és a legalizmus kialakulása. Archaikus kor: legalisztikus, eksztatikus és misztikus irányzatok, pánhellén kultuszok. Klasszikus kor: vallás a mindennapi életben, a drámaköltészetben, a képzőművészetben és a filozófiában. Népi vallásosság. Hellénizmus: keleti kultuszok, uralkodó kultusz, szinkretizmus.

A római vallás legkorábbi rétegei. A klasszikus római vallás kialakulása: etruszk és görög hatás alatt. A köztársaságkor végi vallási válság és Augustus vallási reformjai. A császárkor első két százada: uralkodókultusz, idegen kultuszok, vallás és filozófia kapcsolata. A római vallás felbomlása: keleti kultuszok és szinkretizmus. A római vallás megszűnése: a kereszténység kialakulása és államvallássá válása.

Az antik vallás elemeinek továbbélése a kereszténységben.

Ajánlott irodalom:

Gesztelyi Tamás: A római vallás története. Bp. 1981.

Hahn István, Róma istenei. Európai Antológia. Bp. 1975.

Hegy Dolores: Polis és vallás. Bevezetés a görög vallástörténetbe. Bp. 2002.

Sarkady János: Görög vallás görög istenek. Európai Antológia. Bp. 1974.

Sarkady J.– Gesztelyi T.: Görög és római vallástörténeti szöveggyűjtemény. Debrecen 1974.

Th. Köves–Zulauf: Bevezetés a római vallás és monda történetébe. Bp. 1995.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Ókeresztény művészet
Kódja: BTLA504BA
Félév: tavaszi
A tárgy típusa: előadás
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 2

Oktató: Nagy Márta

Intézet / Tanszék: Klasszika Filológia

A tantárgy leírása:

Az első századokban formálódó ókeresztény művészet bemutatása, különös tekintettel arra az átmeneti folyamatra, amely során az antik formák keresztény tartalommal töltődnek meg, alakulnak át maguk is és válnak középkorivá az európai, ázsiai és afrikai területeken. Az ókeresztény művészet tárgyalása műfajok szerint történik. Építészet (katakomba, bazilika, centrális épület). Szobrászat (szarkofág-plasztika, körplasztika). Festészet (katakombafestészet, mozaikművészet). A keresztény ikonográfia gyökerei, kialakulása. Az ókeresztény művészet emlékei Magyarországon.

Ajánlott irodalom:

Kádár Z., Ókeresztény és korabizánci művészet, Budapest, 1959., Gough, M., The origins of Christian art, London, 1973., Vanyó L., Katekézis, költészet és ikonográfia a 4. században, Budapest, 1995., Vanyó L., Az ókeresztény művészet szimbólumai, Budapest, 1988., Beckwith, J., Early Christian and Byzantine art, London, 1979., A korai középkor, in A művészet története (főszerk., Aradi N.), Budapest, 1988.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Bizánci görög művészet Magyarországon
Kódja: BTLA503BA
Félév: őszi
A tárgy típusa: előadás
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 2

Oktató: Nagy Márta

Intézet / Tanszék: Klasszika Filológia

A tantárgy leírása:

Első, árpád-kori szakaszának tárgyi emlékei elsősorban Bizáncban megkeresztelkedett magyar ajkúak vallásgyakorlatához kapcsolódóan jöttek létre. Bemutatásuk régészeti emlékek segítségével, műfajok (építészet, szobrászat, kisebb részben festészet) történik.

Második szakaszának metabizánci művészeti produktumai a török hódítást követően Magyarországra betelepült görögök és hellenizálódott macedovlachok vallásgyakorlatához kapcsolódóan alakultak ki és a 17. századtól kezdődően őrződtek meg. Az emlékek bemutatása műfajok (építészet, ikonfestészet, falképfestészet, ötvös- és textilművészet) szerint történik, különös tekintettel a környező magyar művészethez fűződő kapcsolatokra és az asszimiláció kérdéseire.

Ajánlott irodalom:

Galavics G. – Marosi E. – Mikó Á. – Wehli T., Magyar művészet a kezdetektől 1800-ig, Budapest, 2001., Kádár Z., Magyarország bizánci leletei, in Magyarország régészeti leletei (szerk. Thomas E.), Budapest, 1957., Moravcsik Gy., Bizánc és a magyarság, Budapest, 1962., Nagy M., A magyarországi görög diaszpóra egyházművészeti emlékei, Debrecen, 1998., Nagy M., Ikonfestészet Magyarországon, Debrecen, 2000.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Bizánci művészet I.
Kódja: BTLA501BA
Félév: őszi
A tárgy típusa: előadás
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Nagy Márta

Intézet / Tanszék: Klasszika Filológia

A tantárgy leírása:

A keresztény művészet kialakulásának antik előzményei és a keresztény szellemiség. A korabizánci művészet műfajainak kialakulása az átmeneti 4-6. századokban. Az ikon, mint műalkotás és mint kultikus tárgy kialakulása. A bizánci formanyelv állandósulása az építészetben, festészetben, ennek kiteljesedése a juszteniánosz-kori művészetben. A képromboló mozgalom teológiája, hatása a művészetekre.

Ajánlott irodalom:

Kádár Z., Bizánci művészet, Budapest, 1987., Lazarev, V., Bizánci festészet, Budapest, 1979., Tompos E., A bizánci és az iszlám építészet, Budapest, 1984., Belting, H., Kép és kultusz., Budapest, 1990., Kádár Z. – Németh Gy., - Tompos E., A Hagia Sophia., Budapest, 1987., Kádár Z., Ókeresztény és korabizánci művészet., Budapest, 1959.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Bizánci művészet II.
Kódja: BTLA502BA
Félév: tavaszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Nagy Márta

Intézet / Tanszék: Klasszika Filológia

A tantárgy leírása:

Középbizánci művészet (843-1204). A művészetek újjáéledése a Makedón- és a Komnénosz-korban. A centrális templomtípus állandósulása, a falképdíszítőrendszer kialakulása. Nagy mozaikciklusok bemutatása. Zománcművészet, ennek kiemelkedő emlékei Magyarországon.

A latin császárság művészete (1204-1261).

Későbizánci művészet (1261-1453). Vezető műfaj: ikonfestészet. A palaiologosz-kori művészet és a hanyatlás sajátosságai. A bizánci művészet kisugárzása.

Ajánlott irodalom:

Kádár Z., Bizánci művészet, Budapest, 1987., Lazarev, V., Bizánci festészet, Budapest, 1979., Tompos E., A bizánci és az iszlám építészet, Budapest, 1984., Belting, H., Kép és kultusz., Budapest, 1990., Kovács É. – Lovag Zs., A magyar koronázási jelvények, Budapest, 1980., László Gy., Lehel kürtje, Budapest, 1955., Somogyi Á., Az esztergomi sztaurotéka, Budapest, 1959.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Görög auctorolvasás: Sophoklés
Kódja: BTLA304BA
Félév: őszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Simon Attila

Intézet / Tanszék: Klasszika Filológia

A tantárgy leírása:

A kurzus célja az, hogy a hallgatók képet kapjanak az antik görög tragédia és színház legfontosabb jellemzőiről, valamint Szophoklész művészetéről. Bevezetésképpen a görög színház legfontosabb jellemzőivel, a tragikus versenyekkel, az előadások szokásrendjével foglalkozunk. Ezek áttekintése után következik a görög tragédia és színház történetének, a tragédia szerkezeti, metrikai, tematikai jellegzetességeinek bemutatása. A bevezető órák után Szophoklész egyes műveit olvassuk el. A hét egészben ránk maradt tragédia mindegyikére egy vagy két órát szánunk, ezeken először a darabokat magyarul értelmezzük, majd pedig minden darabból egy 20-30 soros részletet (a legfontosabb párbeszédet, hírnök-beszámolókat, szál-
lőigévé vált sorokat) görögül is elolvasunk is interpretálunk.

Tematika: 1. Bevezetés 1.: a görög színház; 2. Bevezetés 2.: a görög tragédia; 3. Aiasz 1.; 4. Aiasz 2.; 5. Antigoné 1.; 6. Antigoné 2.; 7. Trakhiszi nők; 8. Oidipusz király 1.; 9. Oidipusz király 2.; 10. Élektra 1.; 11. Élektra 2.; 12. Philoktész; 13. Oidipusz Kolónoszbán 1.; 14. Oidipusz Kolónoszbán 2.

Irodalom

Szophoklész *Drámái*. Osiris, Bp., 2004. (Minden darab, tehát az órán nem tárgyalt *Nyomszimatolók* is, valamint a magyarázatok.)

Szophoklész: *Antigoné, Oedipus király*. IKON, Bp., 1994. (Matúra klasszikusok.) (Ebből a bevezető részek, valamint a magyarázatok is.)

Ritoók Zsigmond–Sarkady János–Szilágyi János György: *A görög kultúra aranykora*. Gondolat, Bp. 1969. (A görög színházra és a három tragikus szerzőre vonatkozó részek.)

Szabó Árpád: *Szophoklész tragédiái*. Gondolat, Bp., 1985.

Ritoók Zsigmond: *Antigoné magányossága*. Holmi, 1998/10. sz.

Simon Attila: *Oidipusz tragédiája*. In: Uő.: *Az örök feladat*. Csokonai, Debrecen, 2002.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: dolgozatok, beszámoló készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Latin szövegolvasás II.
Kódja: BTLA116BA
Félév: tavaszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Szekeres Csilla

Intézet / Tanszék: Klasszika Filológia

A tantárgy leírása:

Latin szövegek (pl. Apuleius, Cicero, Cornelius Nepos, Gellius, Phaedrus, Plinius minor, Suetonius, Valerius Maximus műveiből vett részletek) feldolgozása olyan nyelvi készségek megszerzése céljából, mint az alapvető szókincs aktív és passzív elsajátítása, a már meglévő grammatikai ismeretek elmélyítése, bővítése főként a leggyakoribb mondattípusok elemzésével, gyakoroltatásával. A kurzus végső célja, hogy a hallgatók képessé váljanak latin szövegek önálló, szótárhasználat nélküli megértésére és nyelvi elemzésére. (Ez utóbbi a hagyományos módszereken kívül tartalmazhatja a modern nyelvészeti analízis latinra alkalmazható elemeit is.) A választott szövegek ugyanakkor bevezetésként szolgálnak a római irodalom, történelem és vallástörténet tanulmányozásához.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Görög irodalom: mű- és szövegelemzés
Kódja: BTLA114BA
Félév: tavaszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Szekeres Csilla

Intézet / Tanszék: Klasszika Filológia

A tantárgy leírása:

Könnyebb görög szövegek (pl. Xenophón *Anabasis* vagy *Hellénika* című műve iskolai használatra átírt, könnyített változatának) olvasása. A tantárgy célja az alapszókincs elsajátítása, a nyelvtani (alaktani) ismeretek megszilárdítása és bővítése. Ez utóbbi magában foglalja az o-tövű, az α-tövű főnevek és melléknevek, a mássalhangzós tövű főnevek ragozásának, valamint az ω-coniugatio imperfectumi alakjainak (ind. praes. és praet.) gyakoroltatását, valamint új alaktani ismeretekkel való bővítését mind a névszóragozás, mind az igeragozást illetően (a ν-tövű főnevek, a σ-tövű főnevek, az εϋς-tövű főnevek, a σ- és υ-tövű melléknevek, a melléknévfokozás, a coniunctivus, az instans actio alakjai).

Ajánlott olvasmányok:

Györkösy A. – Kerényi Károlyné: Görög nyelvkönyv. Budapest 1976

Farkas Z. – Horváth L. – Mayer Gy.: Ógörög olvasó-és gyakorlókönyv, Budapest 1998

Farkas Z. – Horváth L. – Mayer Gy.: Ógörög nyelvtan-és mondattani gyakorlatok. Budapest 2000.

Bornemann, E. – Risch, E: Görög nyelvtan. Lexika Tankönyvkiadó 1999.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárhelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Szemelvények a klasszikus kor görög irodalmából
Kódja: BTLA206BA
Félév: tavaszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Szekeres Csilla

Intézet / Tanszék: Klasszika Filológia

A tantárgy leírása:

Különböző szerzőktől származó és különféle műfajba tartozó szövegek komplex feldolgozása: fordítás, nyelvi, stilisztikai elemzés. A kurzus magában foglalja a választott szerzők (pl. Sophoklész, Hérodotos, Platón, Menandros, Polybios) életművének vázlatos bemutatását, az adott műfaj (dráma, történetírás, filozófiai dialógus, komédia) általános jellemzőinek a vizsgálatát. Jóllehet nem teljes művekről van szó, a kiragadott részletek nem önmagukban, hanem a teljes mű szerves részeként kerülnek feldolgozásra. A szövegek kultúrtörténeti, történelmi, filozófiai, történetfilozófiai összefüggései, azoknak a világirodalomra, a későbbi történetírássra ill. filozófiai gondolkodásra gyakorolt hatása.

Ajánlott olvasmányok:

Borzsák I. (szerk): A görög irodalom világa. Bp. 1966.

Ritoók Zs. – Sarkady J. – Szilágyi J. Gy.: A görög kultúra aranykora. Bp. 1969 (a megfelelő fejezetek)

Szabó Á.: Szophoklész tragédiái. Bp. 1985.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Görög nyelvtan
Kódja: BTLA203BA
Félév: őszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Szekeres Csilla

Intézet / Tanszék: Klasszika Filológia

A tantárgy leírása:

A tantárgy célja az első két szemeszterben elsajátított nyelvtani (alaktani) ismeretek (az o-tövű, az α-tövű főnevek és melléknevek, a mássalhangzós tövű főnevek ragozása, a ντ-tövű főnevek, a σ-tövű főnevek, az εϋς-tövű főnevek, a σ- és υ-tövű melléknevek, a melléknévfokozás, az ω-coniugatio imperfectumi alakjai (ind. praes. és praet.) a coniunctivus, az instans actio alakjai) példamondatokon való gyakoroltatása, megszilárdítása és újabb alaktani ismeretekkel való bővítése: a személyes névmás ragozása, az adverbiumok, az optativus, az aoristos és futurum passivi, a μι-végű és a νυμι-végű igék.

Ajánlott olvasmányok:

Farkas Z. – Horváth L. – Mayer Gy.: Ógörög nyelvtan-és mondattani gyakorlatok. Budapest 2000.

Bornemann, E. – Risch, E.: Görög nyelvtan. Lexika Tankönyvkiadó 1999.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Auctorolvasás: Ovidius – Római elégikusok
Kódja: BTLA312BA
Félév: őszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Szekeres Csilla

Intézet / Tanszék: Klasszika-filológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

Szemelvények a római elégia két mesterének, Tibullusnak és Ovidiusnak a költeményeiből (Tibullus elégiáinak első és második könyvéből, Ovidius *Metamorphoses*, *Ars amatoria*, *Epistulae ex Ponto*, *Tristia* c. műveiből). A római elégia műfajának jellegzetességei, fő témái, a műfaj görög előzményei, az elégikus versmérték metrikai sajátosságai. A költemények nyelvi és tartalmi elemzése, a történelmi, irodalomtörténeti, vallástörténeti és mitológiai összefüggések megvilágítása. Alapvető cél a fordítási készség fejlesztése nyelvi szempontból viszonylag könnyű költői szövegeken, valamint a korábban elsajátított alapszókincs bővítése.

Ajánlott olvasmányok:

Szabó K.: Szemelvények Ovidius műveiből. *Auctores Latini V.* Bp. 1968.

Lessi V. – *Szabó K.*: Szemelvények Tibullus és Propertius elégiáiból. *Auctores Latini XI.* Bp. 1970.

Szilágyi J. Gy.: Az „Átváltozások” költője. In: Publius Ovidius Naso *Átváltozások* (ford. Devecseri G.) Bp. 1982, 455-481.

Adamik T.: Római irodalom az aranykorban. Pécs 1994.

M. von Albrecht: A római irodalom története (Ford. Tar I.) Bp. [2003] 2004.

Tar I.: Latin prozódia és metrika. In: Havas L. -Tegyey I. /szerk./, Bevezetés az ókortudományba IV., Debrecen, 2001 (ΑΓΑΘΑ VII.), 27-74.

Tar I.: Latin metrika. Szeged 1998.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárhelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Életmód a régi Rómában
Kódja: BTLA321BA
Félév: őszi
A tárgy típusa: előadás
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Szekeres Csilla

Intézet / Tanszék: Klasszika Filológia

A tantárgy leírása:

A jelenkori történettudományban a hagyományos politika -, társadalom-, gazdaságtörténet mellett egyre jelentősebbé válik a korábban meglehetősen elhanyagolt ún. „Alltagsgeschichte”, a mindennapok történelmének kutatása. Minél korábbi időkre nyúlunk vissza, ez annál fontosabb a történelmi múlt komplex feltárása szempontjából, az ókor esetében pedig egyenesen nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a ránk maradt szövegeket teljes mértékben megérthessük, az antik Róma emberéhez közel kerülhessünk. A kurzus felöleli a rómaiak életét a születéstől a halálig, ezen belül a legfontosabb témák: a család (a házasság, a válás, a családtagok státusza, a rabszolgák helyzete a családon belül), öltözködés, tisztálkodás (közfürdők), étkezés, hétköznapiak és ünnepek, szórakozás, sport, közlekedés, utazás.

Ajánlott olvasmányok:

Szepessy T.: A régi Róma napjai. Bp. 1968.

Ürögdi Gy.: Róma. Bp. 1969.

Ürögdi Gy.: Hogyan utaztak a régi rómaiak? Bp. 1979.

Castiglione L.: Pompeji, Herculaneum. Bp. 1979.

M. Vickers: A római világ. Helikon 1984.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Látványosságok és szórakoztatás az ókorban
Kódja: BTLA322BA
Félév: tavaszi
A tárgy típusa: előadás
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Szekeres Csilla

Intézet / Tanszék: Klasszika-filológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

A látványosságok központi szerepet töltöttek be az ókori emberek, különösképpen a rómaiak életében. Mindemellett aligha lehet túlbecsülni hatásukat a politikára, s mivel megrendezésük óriási költségeket emésztett fel és rengeteg embert foglalkoztatott, szerves részét képezték a birodalom gazdasági életének is. A kurzus az egyes látványosságok vizsgálatán túl foglalkozik azok esetleges vallási gyökerével, az ókori kultúrában betöltött szerepével, valamint társadalmi, gazdasági, politikai, katonapolitikai, pszichológiai aspektusaival is. Az irodalmi forrásokon kívül elemzi a képzőművészeti és a régészeti emlékeket. A tantárgy tematikája: az ókori görög színház (eredete, a darabok megrendezésének és előadásának módja, a színház épülete, felszerelése, díszletek, technikai megoldások ... stb.), a római színház (az előbbi szempontok szerint, összevetve a görög színházzal), az olympiai játékok, az agón, a gladiátorviadalkok és a kocsiversenyek (beleértve a helyszínül szolgáló amphitheatrum és circus építményeit is).

Ajánlott olvasmányok:

Ritoók Zs.: Színház és stadion. Bp. 1968.

R. Auguet: Kegyetlenség és civilizáció. A római játékok. Budapest 1978 (Cruauté et civilisation. Les jeux Romains. Paris 1970)

Horváth István Károly: A római birodalom színházi élete. in: A színház világtörténete. I, Budapest 1986, 73-93.

W. Tarnowski: Gladiátorok. Tesloff és Baliton 1991.

Németh Gy.: Ókori játékok könyve. Pesti Szalon 1994.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Cicero és Plinius levelek
Kódja: BTLA512BA
Félév: őszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Szekeres Csilla

Intézet / Tanszék: Klasszika-filológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

Cicero leveleiből egy válogatás és az Auctores Latini lent megjelölt kötetében található Plinius-levelek jelentik a feldolgozandó mennyiséget. Cicero levelei a Kr.e. I. század római történelmének legfontosabb forrásai közé tartoznak, így mindamellet, hogy a szerző személyisége a lehető legleplezetlenebbül tárulkozik fel bennük, felbecsülhetetlen értékű kortörténeti dokumentumok. Ez utóbbi érvényes a Plinius-levelek közül az ókori római világ legsúlyosabb természeti katasztrófájának emléket állító, drámai hatású levelekre, valamint a keresztényekkel kapcsolatos bánásmódról Traianus császárral folytatott levélváltásra is. A kurzus magában foglalja a szövegek nyelvi feldolgozásán (pontos, szöveghű fordítás) kívül a levelek formai, stilisztikai, tartalmi elemzését, általában a levélnek mint irodalmi műfajnak a vizsgálatát.

Ajánlott olvasmányok:

Szekeres Cs.: Szemelvények a római levéltudományból (Auctores Latini XXIV) Debrecen 1995 (kommentár, a bevezető tanulmányt *Havas László* írta)

Szepessy Tibor utószava in: Ifjabb Plinius Levelek. Bp. 1981, 369-383.

Adamik T.: Római irodalom az ezüstkorban. Pécs 1995.

M. von Albrecht: A római irodalom története (Ford. Tar I.) Bp. [2003] 2004.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Seneca levelei
Kódja: BTLA513BA
Félév: tavaszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Szekeres Csilla

Intézet / Tanszék: Klasszika-filológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

Seneca *Epistulae morales* címen ismert, Lucilius barátjához címzett 124 levelet tartalmazó gyűjteményének - mind irodalmi műként, mind a filozófus Seneca legfontosabb etikai nézeteit magába sűrítő alkotásként való - tanulmányozása. A tantárgy foglalkozik a levélgyűjtemény szerkezetével, Seneca életművében betöltött helyével és szerepével, a filozófiai levél görög és latin mintáival és hatásával. Magában foglalja az *Epistulae ad Lucilium* néhány darabjának komplex feldolgozását. Ez jelenti egyrészt a pontos fordítást, másrészt a levelek stílusának, valamint filozófiai tartalmának elemzését, különös tekintettel az epikureus gondolatok vizsgálatára az alapvetően sztoikusnak tekinthető Senecánál.

Ajánlott olvasmányok:

Szekeres Cs.: Szemelvények a római levéltudományból (Auctores Latini XXIV) Debrecen 1995 (kommentár, a bevezető tanulmányt *Havas László* írta)

Adamik T.: Római irodalom az ezüstkorbán. Pécs 1995.

E. Hachmann: Die Führung des Lesers in Senecas *Epistulae morales*. Münster 1995.

A.A Long: Hellenisztikus filozófia. Budapest 1998.

Maróth M.: A görög filozófia története. Piliscsaba, 2002.

Takács L.: (utószó, jegyzetek): Seneca prózai művei. I-II. Bp. 2002.

Takács L.: Irodalmi élet a Nero-kori Rómában. Piliscsaba 2003.

M. von Albrecht: A római irodalom története (Ford. Tar I.) Bp. [2003] 2004.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Epikureizmus Cicerónál és Senecánál
Kódja: BTLA514BA
Félév: őszi / tavaszi
A tárgy típusa:
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Szekeres Csilla

Intézet / Tanszék: Klasszika-filológiai

A tantárgy leírása:

A római irodalom értő tanulmányozásának elengedhetetlen feltétele a hellénisztikus filozófiai iskolák alapvető nézeteinek ismerete, különös tekintettel az etikai problémákra. A kurzus Cicero filozófiai műveiből (*De finibus bonorum et malorum*, *De natura deorum*) és Seneca leveleiből vett szemelvények alapján ill. kapcsán az egyik legjelentősebb hellénisztikus filozófiai iskola, az epikureizmus legfontosabb kérdéseivel foglalkozik: itáliai elterjedtségével és ennek okaival, legjelentősebb képviselőivel, az epikureus filozófia alapvető tanításaival. Ez utóbbiak: a filozófia célja Epikuros filozófiájában, természetfilozófia (atomtan) és etika-pszichológia összefüggései, az emberi élet céljára vonatkozó *hédoné*-elmélet, az erények szerepe és jellege.

Ajánlott olvasmányok:

A.A Long: Hellenisztikus filozófia. Budapest 1998;

Maróth M.: A görög filozófia története. Piliscsaba, 2002;

Szekeres Cs.-Kendeffy G.: Fejezetek a római filozófia történetéből in: Bevezetés az ókortudományba IV (Agatha VII) Szerk. Havas László-Tegyey Imre. Debrecen 2001, 389-

Havas L.: Marcus Tullius Cicero: A szintézisteremtő, a latin nyelvű filozófia alapjainak megteremtője (Kr.e. 106-43). In: M.T. Cicero: Tusculumi eszmecsere. Ford. Vekerdi J. Budapest 2004.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Sztoicizmus Cicerónál
Kódja: BTLA515BA
Félév: őszi / tavaszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Szekeres Csilla

Intézet / Tanszék: Klasszika-filológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

Az ókori Itáliában a hellénisztikus filozófiai iskolák közül a legnépszerűbb és a legnagyobb hatású kétségkívül a sztoicizmus volt. Legfontosabb tanai általánosan ismertté, mintegy a művelt előkelők szellemi közkincsévé váltak Rómában. Ezek az elméletek teljességgel áthatják a római irodalmat, annak minden műfaját, tanulmányozásuk mind a költői, mind a prózai szövegek megértésének elengedhetetlen feltétele. A görög sztoikusok művei csekély számú töredéktől eltekintve elvesztek, gondolataik megismeréséhez Cicero filozófiai művei igen értékes forrásként jönnek számításba. A kurzus a sztoikus fizika és etika néhány központi jelentőségű problémáját (a test, az elemek, a keveredés, a tűz, az isten, a lélek, az okság, a *telos*-tan, az erény) vizsgálja Cicero filozófiai műveiből (mindenekelőtt a *De natura deorum*, a *De finibus bonorum et malorum* és a *Tusculanae disputationes* c. művekből) kijelölt szövegek olvasása és elemzése során.

Ajánlott olvasmányok:

Sztoikus etikai antológia. (Válogatta, az utószót, a jegyzeteket és a fogalommutatót írta: *Steiger Kornél*) Bp. 1983.

Maróth M.: M. Tullius Cicero De finibus bonorum et malorum című művének sztoikus könyvei. In: Cicero öröksége. (Agatha I.) Szerk. Havas L. Debrecen 1995, 197-205.

A.A Long: Hellenisztikus filozófia. Budapest 1998;

Maróth M.: A görög filozófia története. Piliscsaba, 2002;

Szekeres Cs.-Kendeffy G.: Fejezetek a római filozófia történetéből in: Bevezetés az ókortudományba IV (Agatha VII) Szerk. Havas László-Tegyey Imre. Debrecen 2001, 389-

Havas L.: Marcus Tullius Cicero: A szintézisreemtő, a latin nyelvű filozófia alapjainak megteremtője (Kr.e. 106-43). In: M.T. Cicero: Tusculumi eszmecsere. Ford. Vekerdi J. Budapest 2004.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: A sztoikus Seneca
Kódja: BTLA516BA
Félév: őszi / tavaszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Szekeres Csilla

Intézet / Tanszék: Klasszika-filológiai

A tantárgy leírása:

A tantárgy Seneca prózai műveivel, azon belül az ún. dialógusokkal foglalkozik, azokat egy-egy téma köré csoportosítva vizsgálja. A kijelölt szövegrészek olvasása alkalmat nyújt Seneca filozófiájának és általában a sztoicizmusnak mélyebb megismerésére. A filozófia lényege és célja Seneca felfogásában elsősorban egyfajta „lélekgyógyászat”, útmutatás egy olyan lelki tartás kialakítására, amely alkalmassá tesz bármiféle élethelyzettel való nyugodt szembesülésre. A választott szövegek vizsgálata filozófiájának főképpen ezen aspektusára irányul. A legfontosabb témák: Seneca viszonyulása a filozófia részeihez (az etikához, a fizikához és a logikához), az etika részei és szerepe, a „szenvedélyek” (pathosok) sztoikus elmélete (elméletei) és ennek megjelenése Senecánál (De ira), az emberi élet végső célja, az erény és ennek fajtái (De clementia, De beneficiis, De vita beata, De constantia sapientis), a halálra vonatkozó gondolatái.

Ajánlott olvasmányok:

Sztoikus etikai antológia. (Válogatta, az utószót, a jegyzeteket és a fogalommutatót írta: *Steiger Kornél*) Bp. 1983.

A.A Long: Hellenisztikus filozófia. (Ford. *Steiger K.*) Budapest 1998; *Szekeres Csilla*: L. Annaeus Seneca filozófiája. In: Bevezetés az ókortudományba IV (Agatha VII) Szerk. *Havas L.-Tegyey I.* Debrecen 2001, 433-454

Maróth M., A görög filozófia története. Piliscsaba 2002;

Takács L.: (utószó, jegyzetek): Seneca prózai művei. I-II. Bp. 2002.

Takács László: Irodalmi élet a Nero-kori Rómában. Piliscsaba 2003

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Könyvtárismeret
Kódja: BTLA101BA
Félév: őszi
A tárgy típusa: előadás
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 2

Oktató: Havas László

Intézet / Tanszék: Klasszika-filológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

Felvázolja a klasszika-filológia és az ókortudomány fogalmát, különös tekintettel a szövegtörténetre és a szövegkritikára. Kiemeli a szöveg jelentőségét és szerepét az antik társadalomban, a szövegrögzítés módozatait és időbeli változásait. A feliratos rögzítés mellett a fő hangsúly a szövegek tekercs, illetve kódex formájában történő rögzítésére helyeződik. A vizsgálat közép-pontjában a jelentős kódexanyaggal rendelkező könyvtárak, papiruszgyűjtemények bemutatása áll, részletesen tárgyalásra kerülnek a hazai és külföldi könyvtárakkal létesíthető különféle kapcsolatteremtési lehetőségek.

Ajánlott irodalom:

Havas László – Tegye Imre szerk.: Bevezetés az ókortudományba I. (Debrecen, 1995)

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: kollokvium, ami zárthelyi dolgozattal is helyettesíthető.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Kommunikáció
Kódja:
Félév: őszi / tavaszi
A tárgy típusa: előadás
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 2

Oktató: Dr. Havas László vagy mb. előadó

Intézet / Tanszék: Klasszika-filológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

A szövegtörténet és a szövegkritika kapcsán a szakterület háromtényezős bemutatásra kerül, figyelembe véve az alkotót, a másolót és a mindenkori olvasót. Az így megvalósuló élő szöveg érthető módon van kitéve az állandó változásnak és a meg-megújuló értelmezésnek. Ennek megállapítása a rögzített szöveghagyományozódás révén állapítható meg, amennyiben a létrejövő torzulások és hibák számos különféle okkal magyarázhatóak a szöveg fentebb jelzett tényezőinek megfelelően. Az előadás bemutatja a napjainkban módszertani szempontból alapvető szemmatikus, kombinatorikus eljárásokat, valamint az ezekre is építő számítógépes módszereket, programokat.

Ajánlott irodalom:

Havas László – Tegye Imre szerk.: Bevezetés az ókortudományba I. (Debrecen, 1995)

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Római és latin irodalom (mű- és szövegelemzés)
Kódja: BTLA216BA
Félév: őszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 2

Oktató: Havas László

Intézet / Tanszék: Klasszika-filológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

A szövegelemzések elsősorban a latin szövegek retorikus megalkotására ill. így kialakuló jellemzőire kívánják föl hívni a figyelmet, utalva az ilyen jellegű szövegalkotás mai elvárásaira, azaz aktualitására. A retorikus stílus különféle válfajai a legjobban Cicero különböző műfajokhoz és műformákhoz kapcsolódó eltérő megoldásai révén mutatható be, s ennek megfelelően az elemzések középpontjában mindenképp a cicerói életmű áll a maga összetettségében. (retorikai művek, filozófiai alkotások, szónoki beszédek, levelek, sőt költői alkotások) Szorosan kapcsolódik a retorikához az antik történetírás is, amelynek ilyen jellegű bemutatása igencsak fontos szempont. Az antikvitásban közel áll a prózához a mese, vagy fabula, amelyet azért kell részletesebben taglalni, mert amúgy a nyelvoktatásból kimaradnak a Phaedrus-szövegek, ám ugyanakkor ezek a középiskolai oktatásban joggal kapnak fontos szerepet.

Ajánlott irodalom:

Auctores Latini Cicero-kötetei (Havas László, Maróti Egon, stb. munkái)

Elméleti szempontból fontos támpontot nyújt Pál József szerk. Világirodalom (Budapest, 2005.)

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: szemináriumi jegy szerzése részben dolgozattal, illetve zárthelyivel.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Auctorolvasás: Caesar
Kódja: BTLA314BA
Félév: tavaszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Havas László

Intézet / Tanszék: Klasszika-filológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

A foglalkozás középpontjában Caesar *Bellum civile*-jének válogatott szövegfeldolgozása áll, kiegészítve a *Bellum Gallicum* hatodik könyvének Galliára és Germániára vonatkozó *excursus*-ával. A feldolgozás kiterjed a szöveghű fordításra, a grammatikai valamint irodalomtörténeti és történeti, illetve kultúr- és vallástörténeti interpretációra, elemzésre, értelmezésre. A szöveg feldolgozása alkalmat kínál az antik propaganda feldolgozására és bemutatására, mindezt szorosan összekapcsolva a stilisztikai, a retorikai vonatkozások és megoldások körültekintő értelmezésével. A bevezető foglalkozás és az ezt követő számonkérések tisztázzák Caesar politikai karrierjét, irodalmi munkásságát, különös tekintettel az ókori propaganda sajátosságaira. Mind a bevezetés, mind a szövegfeldolgozó órák alkalmat nyújtanak a caesari szöveg hagyományozódásának bemutatásához, az ezzel kapcsolatos szövegfilológia taglalásához.

Ajánlott irodalom:

Auctores Latini IX (kiad. Havas L.)

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: gyakorlati jegy. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Antikvitás és Európa
Kódja: BTLA401BA
Félév: őszi / tavaszi
A tárgy típusa: előadás
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Havas László

Intézet / Tanszék: Klasszika-filológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

Az előadás be kívánja mutatni a görög-római világ klasszikus kulturális értékeit és örökségét, azok kibővülését a zsidó-keresztény hagyománnyal. Az előadás a fő hangsúlyt arra helyezi, hogy ez az antik tradíció miként épült be előbb a középkori keresztény Európa, majd az európai nemzetek civilizációjába.

Ajánlott irodalom:

Mindenekelőtt a Pál József szerkesztésében megjelent *Világirodalom* megfelelő fejezeteire, illetve az ott megadott további magyar nyelvű irodalomra épül.

Kiegészítő anyag:

A. Giardina (kiad.) *Der Mensch der römischen Antike* (Frankfurt am Main, 1997.)

L. Ciccolini – Ch. Guérin, stb.: *Réceptions antiques* (Paris, 2006.)

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: kollokvium.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Görög irodalomtörténet
Kódja: BTLA402BA
Félév: őszi / tavaszi
A tárgy típusa: előadás
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Havas László

Intézet / Tanszék: Klasszika-filológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

A görög irodalmat főként a későbbi európai irodalmat is meghatározó műfajok kialakulásán és történetén keresztül kívánja taglalni, bemutatva az eposzköltészetet (kiemelten a homérosit, a tanítóköltészetet: főleg Hésiodost; a korai és a kései lírát; a prózát (mindenekelőtt a történetírást és a filozófia ide tartozó vonulatát), illetve a görög tragédiát, valamint a görög ó-, közép- és újkomédiát. Az előadás kitér a görög regény és a korai keresztény irodalom tárgyalására is.

Ajánlott irodalom:

Mindenekelőtt a Pál József szerkesztésében megjelent *Világirodalom* megfelelő fejezeteire, illetve az ott megadott további magyar nyelvű irodalomra épül.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: kollokvium.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Római irodalomtörténet I.
Kódja: BTLA403BA
Félév: őszi
A tárgy típusa: kollokvium
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 2

Oktató: Dr. Havas László

Intézet / Tanszék: Klasszika-filológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

A római irodalom történetét mindenekelőtt a későbbi európai- és világirodalomra meghatározó hatást gyakorló irodalmi műfajok alapján mutatja be. Először az elbeszélő műnemet taglalva (az eposz, főleg Vergilius; a történetírás, regény, mese, önéletírás), majd a drámai műfajt mutatva be (comoedia: Plautus, Terentius, tragoedia: Ovidius, Seneca és mások).

Ajánlott irodalom:

Mindenekelőtt a Pál József szerkesztésében megjelent *Világirodalom* megfelelő fejezeteire, illetve az ott megadott további magyar nyelvű irodalomra épül.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: kollokvium.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Római irodalomtörténet II.
Kódja: BTLA404BA
Félév: tavaszi
A tárgy típusa: előadás
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 2

Oktató: Havas László

Intézet / Tanszék: Klasszika-filológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

A római irodalom történetét mindenekelőtt a későbbi európai- és világirodalomra meghatározó hatást gyakorló irodalmi műfajok alapján mutatja be. Először a lírát értékeli (korai latin költészet, Catullus, Horatius, az elégikusok és Ovidius, valamint a kései latin líra), azután kitér a didaktikus irodalmi formák bemutatására (tanítóköltemény: főleg Lucretius; értekezések és dialógusok, főleg Cicero és Seneca filozófiai és retorikai munkái.) Hely jut a félig irodalmi műformák értékelésére is: levelek, szónoki alkotások (Cicero, Seneca, ifj. Plinius)

Ajánlott irodalom:

Mindenekelőtt a Pál József szerkesztésében megjelent *Világirodalom* megfelelő fejezeteire, illetve az ott megadott további magyar nyelvű irodalomra épül.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Latin leíró nyelvtan (alaktan)
Kódja: BTLA117BA
Félév: őszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: M. Nagy Ilona

Intézet / Tanszék: Klasszika-filológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

A tárgy célja a latin leíró alaktan rendszeres áttekintése és alkalmazásának készség fokára való fejlesztése. Szófajok szerint tagolva megismertet az alaktani rendszer általános kategóriáival és értelmezi a hozzájuk fűződő nyelvtani terminológiát, valamint rámutat annak a modern grammatikai terminológiában továbbélő elemeire is. Tematika: Ragozható és nem ragozható szófajok. - A névszó (*nomen*): a *genus*, *casus*, *numerus* fogalma, szabályos és rendhagyó kategóriái. A névszótövek és a névszóragozás (*declinatio*) kérdései. A melléknév, a névmás és a számnév. A névmási ragozás. A melléknevek fokozása. Az adverbiumok és praeposíciók alak-tani vonatkozásai. - Az ige (*verbum*) alakja: (*finitum és infinitum*); meghatározó kategóriái: a *genus*, *actio*, *modus*, *tempus*, *numerus*. Az igető és az igeragozás (*coniugatio*) kérdései. Az igenevek: az infinitivus, participium, gerundium, supinum fogalma és alaki sajátosságai.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Latin egyszerű mondattan
Kódja: BTLA118BA
Félév: tavaszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: M. Nagy Ilona

Intézet / Tanszék: Klasszika-filológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

A tárgy keretében az egyszerű mondatot felépítő mondatrészeket és szó szerkezeteket tekintjük át. Tematika: A mondat fő részei: az alany (*subiectum*) és állítmány (*praedicatum*); ezek fajtái, kifejezésmódjai, egyeztetésük kérdései. - A jelző fajtái, specifikus esetei (*attributum praedicativum, appositio praedicativa*), egyeztetése. - Az esettani rendszerezés (*syntaxis casuum*) hagyománya; a pusztá esetalakkal és a praepositív névszóval kifejezett határozók viszonya; esetragos forma mint igevonzat. A függő esetek (*accusativus, dativus, genitivus, ablativus*) mondattani funkciói. Egyszerű és összetett mondat határán: az igeneves szerkezetek (*nom. cum inf., acc. cum inf., participium coniunctum, ablativus absolutus, gerundivum*os szerkezet). A rendszeres áttekintéssel párhuzamosan egyszerű mondatok fordítása latinról magyarra és magyarról latinra (*retroversio*).

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Latin összetett mondattan
Kódja: BTLA211BA
Félév: őszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: M. Nagy Ilona

Intézet / Tanszék: Klasszika Filológia

A tantárgy leírása:

A tárgy áttekintést ad az összetett mondat fajtáiról (alárendelt, mellérendelt) és ahhoz kapcsolódva azok fordításának problémáival is foglalkozik. Központi témája az *alárendelt* összetett mondat. Először megismertet az alárendelt mondatok mód- és időhasználatának általános elveivel és szabályaival (*consecutio temporum*). Ezután a *kötőszók szerinti* csoportosításban sorra veszi az egyes mellékmondatfajtákat. Kötőszó nélküli mellékmondat: a függő kérdés. Az alárendelő kötőszókkal bevezetett mondatok funkciói (*ut, quominus, quin, quod, cum, dum, donec, dummodo, ubi, postquam, antequam, priusquam, si*, vonatkozó névmások). Nyelvtani gyakorlatok a kötőszó- és módhasználat köréből. Eredeti mondatok és műfordításaik elemzése, valamint *retroversio* folyamatosan.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Latin fordítástechnikai gyakorlatok
Kódja: BTLA212BA
Félév: tavaszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: M. Nagy Ilona

Intézet / Tanszék: Klasszika-filológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

A tárgy foglalkozik a mondatok nagyobb egységekké szerveződésének kérdéseivel s emellett kiemelt figyelmet szentel a fordítás problémáinak. Tematikája: Az alárendelt mondatok függőségi viszonyai a többszörösen összetett mondatban. Speciális esetek: A feltételes mondat függése aci. szerkezettől és coniunctivusos mellékmondattól. Az egyes mondatfajták a függő beszédben (oratio obliqua). A relativ mondatkapcsolás. A mondatátszövődés. A mellérendelt összetett mondatok. Folyamatosan: mondatelemzési és fordítási gyakorlatok a többszörösen összetett mondatok magyarról latinra való fordítási készségének megszilárdítására. Eredeti mondatok az aranykori prózából és műfordításaik mondattani szempontú elemzése: ismeretlen szöveg fordításában való készség fejlesztése.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: A magyarországi latinság
Kódja: BTLA311BA
Félév: tavaszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 2

Oktató: M. Nagy Ilona

Intézet / Tanszék: Klasszika Filológia

A tantárgy leírása:

A tárgy áttekintést ad a latin nyelv magyarországi hivatalos használatának főbb korszakairól és felvázolja azoknak a klasszikus normához képest mutatkozó nyelvi jellegzetességeit. Megismer-tet az egyes korszakok latinságának vizsgálatához szükséges segédeszközökkel is. Tematika: a magyarországi latinság fő korszakai: a középkor, a reneszánsz és humanizmus kora, a reformá-ció kora. Az egyes korszakokból választott reprezentatív szemelvények elemzésén keresztül a középkori, a humanista és az ún. barokk latinság szókincsének (állomány és jelentés), alaktaná-nak és mondattanának főbb sajátosságai.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Bölcsész latin I.
Kódja: BTLA405BA
Félév: őszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: M. Nagy Ilona

Intézet / Tanszék: Klasszika Filológia

A tantárgy leírása:

A tárgy olyan bevezetést nyújt a latin nyelv tanulásába, amely elsősorban a bölcsész szakok igényeit szolgálja ki, s amelyet a hallgató továbbfejleszhet, közvetlenül kapcsolódhat például a minor latin vonal óráihoz (s így egyetemi tanulmányi ideje alatt felkészülhet latinból nyelv-vizsgára is). Tematika: A latin írás és kiejtés szabályai: a hagyományos és a restituált kiejtés. A latin nyelvtan főbb alaktani kategóriáinak elsajátítása: declinációk, coniugációk (az indicativusi igeidők), melléknevek fokozása. A tárgy keretében kiemelt szerepet kap a latin szókinccs tanulmányozása, a bölcsésztanulmányok szempontjából legfontosabb terminus technicusok és műveltségszók megismerése. Egy év alatt kb. 800-1000 szó aktív ismeretét célozzuk meg speciális módszerrel, amely arra épít, hogy a latin nyelv a híd szerepét tölti be a modern nyelvek latin eredetű szókinccséhez. Ezzel a tárgy a nyelvtanulási képességet általában is fejleszti. A grammatika és szókinccs mellett rövid konstruált szövegek olvasása; alapfokú művelődés-történeti ismeretek a latin nyelv használatáról illetve az ókorról. Közmondások, szállóigék gyűjtése.

A lexika tananyag letölthető a Klasszika-filológiai Tanszék honlapjáról (BÖLCSÉSZLATIN alapfokon. Oktatási segédanyag internetes formátumban. Összeállította: M. Nagy Ilona és Tóth Orsolya. Debreceni Egyetem Klasszika-filológiai Tanszéke, 2004.). Ebben a latin szó mellett megtalálható annak a mai világnyelvekben lévő megfelelői is, így az előzetes modern nyelv-ismeret jelentősen megkönnyíti a latin szavak memorizálását. Másrészt a megismert latin szót sok esetben konvertálhatjuk modern nyelvi formákká.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Bölcsész latin II.
Kódja: BTLA406BA
Félév: tavaszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: M. Nagy Ilona

Intézet / Tanszék: Klasszika-filológiai

A tantárgy leírása:

A tárgy folytatja a leíró latin nyelvtan alapjainak építését, a szókincs bővítését és ahhoz kapcsolódóan bizonyos művelődéstörténeti ismeretek nyújtását. Tematikája: A coniunctivusi ige-idők. A passiv igeragozás. Mondattani ismeretek: a mellékmondati időegyeztetés főbb szabályai, néhány gyakori mellékmondat típus (az *ut*, *cum*, *quod* kötőszók leggyakoribb funkciói). Az igenevek és leggyakoribb szerkezeteik. A latin szókincs további fejlesztése: új szavak aktiv elsajátítása. A szókincsben való tájékozódás képességének fejlesztése (ókori - középkori stb.; irodalmi - vulgáris; mesterséges szóalkotásmódok a terminológia gyarapítására; továbbélés a modern nyelvekben: az ún. eurolatin szókincs stb.). Konstruált szövegek olvasása; közmondások, szállóigék; művelődéstörténeti magyarázatok folyamatosan.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Indoeurópai nyelvtörténet
Kódja: BTLA511BA
Félév: őszi / tavaszi
A tárgy típusa: előadás
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: M. Nagy Ilona

Intézet / Tanszék: Klasszika-filológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

A tárgy az indoeurópai nyelvtörténet főbb kérdéseit a latin középpontba állításával tárgyalja. Olyan mértékű ismereteket ad a latin nyelvnek az indoeurópai nyelvcsaládban elfoglalt helyéről és a latin nyelv elemeinek történetéről azok indoeurópai összefüggéseiben, amelyek hatékonyan felhasználhatók a különböző korú és jellegű latin szövegek interpretálásában, a történeti és irodalmi folyamatok tanulmányozásában. Főbb témakörei: A nyelvrokonság és nyelvhasználat általános kérdései (elvek, alapnyelv, őshaza). Az indoeurópai nyelvcsalád nyelvi viszonyainak néhány kérdése. A görög nyelv, az itáliai nyelvek. Összehasonlító latin hangtörténet: a magánhangzók és mássalhangzók története. A latin alaktan rendszerének és főbb elemeinek indoeurópai háttere. A latin nyelv történeti fejlődésének állomásai. A latin nyelvemlékek. Fejlődési tendenciák a vulgáris latinban és az újlatin nyelvekben.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Informatika
Kódja: BTLA102BA
Félév: őszi / tavaszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 2

Oktató: Takács Levente vagy mb. előadó
Intézet / Tanszék: Klasszika-filológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

Az információ megőrzésének és tárolásának áttekintése a homéroszi eposzoktól az Internetig. Informatikai alapfogalmak. A szövegszerkesztés alapjai. MS Word, Powerpoint programok használata. Ókori tárgyú CD-ROM-ok kezelése, használata. Internetes keresőprogramok. Könyvtárak, katalógusok, folyóiratok a világhálón. Antikvitáshoz kapcsolódó egyéni projektek összeállítása.

Ajánlott irodalom:

Forisek Péter: A hálózat használata az ókortudományok területén; NIIF Információs füzetek I.12.10, Budapest, 2000.
Mawdsley, Evan: Számítógép a történettudományban; Budapest, 1996.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Eurogörög
Kódja: BTLA112BA
Félév: őszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Takács Levente

Intézet / Tanszék: Klasszika Filológia

A tantárgy leírása:

A görög nyelv helye az indoeurópai nyelvek között. Hatása az európai nyelvekre, különös tekintettel a magyarra. Tudományos szaknyelv. Görög jövevényszavak a magyarban és a latinban. A görög alfabétum. Az ókori görögség nyelvjárásai, írásrendszerei. Az írás fejlődése. Görög szavak átírása. A hangsúly és jelölése, más írásjelek. Nyelvtan: az o-tövű főnevek, az α -tövű főnevek, az α - és o-tövű melléknevek, a mássalhangzós tövű főnevek, a praesens imperfectum ind. act., coniunctivus imperfectus, a futurum, a gyenge aoristos ind. act. és med. Egyszerű szövegek olvasása, hozzájuk kapcsolódóan nyelvtani, kultúrtörténeti, irodalmi és történeti kérdések megtárgyalása.

Ajánlott irodalom:

Györkösy Alajos – Kerényi Károlyné: Görög nyelvkönyv; Budapest, Tankönyvkiadó, 1976.

Farkas Z. – Horváth L. – Mayer Gy.: Ógörög olvasó- és gyakorlókönyv; Budapest, Typotex, 1998.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Görög nyelv I.
Kódja: BTLA113BA
Félév: tavaszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Takács Levente

Intézet / Tanszék: Klasszika-filológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

Nyelvtan: $\nu\tau$ -töví, σ -töví főnevek, az $-\epsilon\upsilon\varsigma$ végű főnevek, a σ - és ν -töví melléknevek, a melléknév fokozása; a magánhangzós töví igék imperfecta actioja. Szövegfordítás, a szövegekben szereplő nyelvi jelenségek tudatosítása, részben a latin nyelvi ismeretek segítségével. Az olvasmányokhoz kapcsolódó irodalom- és kultúrtörténeti ismeretek leírása.

Ajánlott irodalom:

Györkösy Alajos – Kerényi Károlyné: Görög nyelvkönyv; Budapest, Tankönyvkiadó, 1976.

Farkas Z. – Horváth L. – Mayer Gy.: Ógörög olvasó- és gyakorlókönyv; Budapest, Typotex, 1998.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Görög nyelv II.
Kódja: BTLA203BA
Félév: őszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Takács Levente

Intézet / Tanszék: Klasszika-filológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

Nyelvtan: ι- és υ-tövű főnevek, a személyes névmás ragozása, az adverbiumok; az optativus, az aoristos és futurum passivi, az imperativus, és a létige ragozása. Az olvasmányokhoz tartozó nyelvtani anyag előadása, gyakoroltatása feladatokon keresztül. Olvasmányok fordíttatása; a bennük szereplő nyelvi jelenségek tudatosítása a latin nyelvi ismeretek segítségével. A szövegekhez kapcsolódó irodalom- és kultúrtörténeti, régiségtani ismeretek átadása.

Ajánlott irodalom:

Györkösy Alajos – Kerényi Károlyné: Görög nyelvkönyv; Budapest, Tankönyvkiadó, 1976.

Farkas Z. – Horváth L. – Mayer Gy.: Ógörög olvasó- és gyakorlókönyv; Budapest, Typotex, 1998.

Bornemann, E. – Risch, E.: Görög nyelvtan; Lexika Tankönyvkiadó, 1999. (Fordította: Mayer Péter.)

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Latin szövegolvasás I.
Kódja: őszi
Félév: BTLA115BA
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Takács Levente

Intézet / Tanszék: Klasszika-filológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

A szövegolvasások célja antik szerzők eredeti szövegeiből vett szemelvényeken tanulmányozni és tudatosítani az ismert nyelvtani jelenségeket, fejleszteni a lexikát. A szövegbázis: Cornelius Nepos, Phaedrus, Valerius Maximus. A szövegolvasás során alkalom kínálkozik a szemelvényekhez kapcsolódó műfaji és művelődéstörténeti kérdések rövid tárgyalására.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Görög nyelv III.
Kódja: BTLA204BA
Félév: tavaszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Takács Levente

Intézet / Tanszék: Klasszika-filológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

Nyelvtan: az általános kérdő és vonatkozó névmás ragozása, az első négy tőszámnév ragozása, a perfectum, az act. és med. erős aoristos alakjai, a μ -végű igék. A nyelvtani anyag előadása, elsajátítása gyakorló feladatok és az olvasmányokban előforduló jelenségek révén. Az olvasmányok fordíttatása. Kiemelt hangsúlyt kap a latin nyelvi ismeretekre való építkezés.

Ajánlott irodalom:

Györkösy Alajos – Kerényi Károlyné: Görög nyelvkönyv; Budapest, Tankönyvkiadó, 1976.

Farkas Z. – Horváth L. – Mayer Gy.: Ógörög olvasó- és gyakorlókönyv; Budapest, Typotex, 1998.

Farkas Z. – Horváth L. – Mayer Gy.: Ógörög nyelvtan és mondattani gyakorlatok; Budapest, Typotex, 2000.

Bornemann, E. – Risch, E.: Görög nyelvtan; Lexika Tankönyvkiadó, 1999. (Fordította: Mayer Péter.)

Déri, B. – Hanula G.: Újszövetségi görög nyelvkönyv; Argumentum, 2000.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Görög nyelv IV.
Kódja: BTLA302BA
Félév: őszi
A tárgy típusa:
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Takács Levente

Intézet / Tanszék: Klasszika Filológia

A tantárgy leírása:

Görög szerzők eredeti szövegeiből vett szemelvények olvastatása elsősorban történetírók (Polybios, Diodoros, Plutarchos), Homéros és a drámaírók szövegeiből a modern szövegkiadások alapján. Az adott szövegek nyelvi, nyelvtani elemzése. A szövegek értelmezéséhez szükséges irodalomtörténeti és egyéb háttérismeretek átadása.

Ajánlott irodalom:

Györkösy Alajos – Kerényi Károlyné: Görög nyelvkönyv; Budapest, Tankönyvkiadó, 1976.

Farkas Z. – Horváth L. – Mayer Gy.: Ógörög olvasó- és gyakorlókönyv; Budapest, Typotex, 1998.

Déri, B. – Hanula G.: Újszövetségi görög nyelvkönyv; Argumentum, 2000.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Auctorolvasás: Cicero
Kódja: BTLA213BA
Félév: őszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Takács Levente

Intézet / Tanszék: Klasszika-filológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

Cicero három beszédéből (*De signis, Pro lege Manilia, Oratio in Catilinam I.*) vett részletek olvasása és elemzése a hallgatók nyelvi képzésén túl jellemzi az ókor legkiválóbb római szónokának stílusát, annak jellegzetességeit, átfogó ismereteket nyújt a szónoki beszédről általában. A feldolgozás kiterjed a szöveghű fordításra, a grammatikai valamint irodalomtörténeti és történeti, illetve kultúrtörténeti elemzésre, értelmezésre.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Auctorolvasás: Livius
Kódja: BTLA313BA
Félév: tavaszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Takács Levente

Intézet / Tanszék: Klasszika-filológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

A Livius auctorolvasás lehetőséget kínál mind a római antikvitás egyik legnagyobb írói személyiségének és alkotóművészetének megismertetésére, mind pedig az antik történetírás egyik nagyhatású formájának a *historia ornata*-nak a bemutatására és jellemzésére. A Livius I. és XXI. könyvéből vett szövegrészletek olvasása, fordítása módot nyújt Róma története egyes szakaszainak kritikai vizsgálatára és bemutatására. A szövegekhez kapcsolódóan sor kerül az augustusi kor irodalom- és művelődéstörténetének vázlatos bemutatására, valamint a római historiográfia fejlődésének ismertetésére.

Ajánlott irodalom:

T. Livius: *Ab urbe condita*. Szemelvények az I-II. és a XXI-XXII. könyvből (*Auctores Latini III.*), Budapest, Tankönyvkiadó.

Borzsák István: *A római történeti hagyomány kialakulása*, Budapest 1989.

Walsh, P.G.: *Livy. His Historical Aims and Methods*; Cambridge, 1963.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: előadás esetén kollokvium, szigorlati félévben szigorlat. Szeminárium, gyakorlat esetén: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Késő antik görög filozófiai és teológiai szövegek
Kódja: BTLA303BA
Félév: tavaszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Bugár István

Intézet / Tanszék: Klasszika-filológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

A kurzuson a késő antik filozófia- és vallástörténet területéről olvasunk szövegeket. A válogatásban szem előtt tartom, hogy szintaktikailag és szókincs tekintetében viszonylag egyszerűbb irodalmi anyaggal foglalkozzunk, amely azonban kellő bepillantást enged a kor filozófiai és teológiai életébe. A hallgatók a szövegeket otthon dolgozzák fel nyelvileg, az órán a nyelvi megbeszélés mellett a filozófia- illetve vallástörténeti háttéranyaggal ismerkednek meg. A terítékre kerülő szövegek corpora: IV. századi homíliák és levelek, Órigenész homíliái, Corpus Hermeticum, Epiktétosz, Szextosz Empeirikosz, Marcus Aurelius, Plótinosz, Porphüriosz, Proklosz -- mely szerzők közül a hallgatók felkészültségének megfelelően válogatunk.

Előfeltételek: A szakos kredit lista előírása szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: dolgozatok, beszámolók készítése, zárthelyi dolgozatok íratása, a félévi teljesítmény beszámítása.

Megjegyzés:

A tantárgy címe: Bevezetés az irodalomtudományba
Kódja:
Félév: őszi / tavaszi
A tárgy típusa: előadás
Óraszám/hét: 2
Kredit érték: 3

Oktató: Oláh Szabolcs

Intézet / Tanszék: Klasszika-filológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

Az alapozó képzés tantárgya az alábbi témaköröket érinti: Természettudományok és szellem-tudományok. Az irodalomtudomány tárgya, viszonya az elmélettel, szerepe az egyetemi kép-zésben. Az esztétikai racionalitás kérdései: a hallható és látható ritmus, a műforma, a tipográ-fia, az irodalmi szöveg észlelése. Az irodalom és a kommunikáció médiumai: szóbeliség, írásbeliség, szöveg, kép, mozgókép, színpad, ezek viszonya. Textológia. Filológia. A nyelvi megnyilatkozás diszkurzív rendje: poétika, retorika, stilisztika, topika. Narratívák. Állítás és beszédített. Beszédhelyzet, performancia, műfaj összefüggése. Alaktani kérdések: a líraolvasás poétikája és a prózapoétika. Drámai szöveg, színpadra vitt szöveg, előadás-elemzés. Az „iro-dalmi” és a „nem irodalmi” megkülönböztetése. Szerzőség, intézményesség, kánon. A valós és a kitalált viszonyáról. Az irodalom szociális szerepe. Élet és irodalom viszonya. Az iroda-lom élvezete és az ideológia. Olvasótípusok. Az olvasás folyamata, a szövegmegértés szerke-zeti mozzanatai, a megcélzott és a teremtett olvasó. A szövegek közötti olvasás. Az idegen-ségtudomány és a kulturális antropológia irodalomelméleti tanulságai. Irodalom, nyelv, lélek-tan. Kritika, érték, értékelés, műértelmezés. Az irodalomtörténet elméletei. Irodalomtudomá-nyi iskolák. Kiemelten foglalkozunk a *könyvtárhasználat* kérdéseivel, az irodalomtudomány és *informatika* közötti kapcsolattal, valamint azzal, hogy kultúratudományi és médiatudomá-nyi szempontból milyen szerepet tölt be az irodalomtudomány *a társadalom ismeretében*.

Kötelező olvasmányok:

- 1) BÓKAY Antal, *Irodalomtudomány a modern és a posztmodern korban*, Budapest, 1997.
- 3) *A strukturalizmus után*, szerk. SZILI József, Budapest, 1992.
- 3) *Struktúra, jelentés, érték. A cseh és a lengyel strukturalizmus az irodalomtudományban*, szerk. BOJTÁR Endre, Budapest, 1988.
- 4) René WELLEK – Austin WARREN, *Az irodalom elmélete*, Budapest, 1972.
- 5) THIENEMANN Tivadar, *Irodalomtörténeti alapfogalmak*, Pécs, 1931.

A tantárgyért felelős oktató: SZIRÁK Péter

Akkreditált oktatói: DOBOS István, OLÁH Szabolcs, SZIRÁK Péter, S. VARGA Pál